

**Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av 52 § i lagen om yrkesutbildning**

**PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL**

I denna proposition föreslås en ändring av de bestämmelser i lagen om yrkesutbildning som gäller bestämmelserna om påvisande av yrkesskicklighet och kunnande, det vill säga på vilket sätt yrkesproven genomförs. I regel ska yrkesprov avläggas genom att den studerande utför praktiska arbetsuppgifter i genuina arbetssituationer och arbetsprocesser. Under coronavirus-epidemin har det särskilt inom vissa utbildningsområden varit svårt eller omöjligt att genomföra yrkesprov i genuina arbetssituationer och arbetsprocesser, om arbetsplatserna varit stängda eller om smittorisken på dem är stor. Enligt förslaget ändras regleringen av på vilket sätt yrkesprov genomförs så att man i stället för att genomföra ett yrkesprov i en genuin arbetssituation och arbetsprocess kan genomföra det genom att utföra andra praktiska uppgifter som så väl som möjligt motsvarar en genuin arbetssituation eller arbetsprocess. Därtill ska man enligt förslaget vid behov utvidga möjligheterna att komplettera det kunnande som visats i yrkesprovet genom bedömning av kunnandet på något annat sätt. Syftet med propositionen är att möjliggöra att studierna framskrider och avläggandet av examensdelar och examina i de exceptionella förhållanden som coronavirusepidemin förorsakar.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt och gälla till och med den 31 juli 2021.

---

## INNEHÅLL

|                                                                  |    |
|------------------------------------------------------------------|----|
| PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL .....                       | 1  |
| MOTIVERING .....                                                 | 3  |
| 1 Bakgrund och beredning .....                                   | 3  |
| 2 Nuläge och bedömning av nuläget .....                          | 4  |
| 3 Förslagen och deras konsekvenser .....                         | 8  |
| 3.1 Syftet med propositionen och motiveringarna till den .....   | 8  |
| 3.2 De huvudsakliga konsekvenserna .....                         | 9  |
| 4 Remissvar .....                                                | 10 |
| 5 Ikraftträdande .....                                           | 10 |
| 6 Verkställighet och uppföljning .....                           | 10 |
| 7 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning .....    | 11 |
| LAGFÖRSLAG .....                                                 | 12 |
| Lag om temporär ändring av 52 § i lagen om yrkesutbildning ..... | 12 |
| BILAGA .....                                                     | 13 |
| PARALLELLTEXT .....                                              | 13 |
| Lag om temporär ändring av 52 § i lagen om yrkesutbildning ..... | 13 |

## MOTIVERING

### 1 Bakgrund och beredning

Världshälsoorganisationen WHO meddelade den 11 mars 2020 att coronaviruset (COVID-19) utvidgats till en pandemi. Statsrådet konstaterade den 16 mars 2020 i samverkan med republikens president att undantagsförhållanden råder i Finland på grund av coronavirusutbrottet. Med stöd av 6 § i beredskapslagen (1552/2011) lämnades till riksdagen på grund av detta statsrådets förordning om ibruktagning av befogenheter i enlighet med 109 § i beredskapslagen den 17 mars 2020.

Genom den tillämpningsförförordning som utfärdats med stöd av beredskapslagen och som trädde i kraft den 18 mars 2020 (statsrådets förordning om temporära begränsningar av skyldigheten att ordna småbarnspedagogik samt undervisning och utbildning, 126/2020) begränsades utbildningsanordnarnas skyldighet att ordna yrkesutbildning. Tillämpningsförförordningen (statsrådets förordning om temporära begränsningar av skyldigheten att ordna småbarnspedagogik samt undervisning och utbildning, 191/2020) utfärdades på nytt den 6 april 2020 så att den var i kraft till den 13 maj 2020.

Den 17 mars 2020 meddelade regionförvaltningsverken med stöd av 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) beslut enligt vilka skolornas, läroanstalternas, universitetens, yrkeshögskolornas samt medborgarinstitutens och det övriga fria bildningsarbetets och den grundläggande konstundervisningens lokaler stängdes. Besluten gällde 18.3.—13.4.2020. Den 8 april 2020 utfärdade regionförvaltningsverken fortsatta beslut om stängning av lokalerna. Besluten gällde 14.4.—13.5.2020.

Enligt statsrådets principbeslut om en plan för en hybridstrategi för hantering av coronakrisen av den 6 maj 2020 ska användning av gymnasier, yrkesläroanstalternas, yrkeshögskolornas, universitetens, det fria bildningsarbetets och den grundläggande utbildningen för vuxnas lokaler för undervisning från den 14 maj 2020 hanteras genom åtgärder enligt lagen om smittsamma sjukdomar. Enligt principbeslutet är det möjligt att stegvis och på ett kontrollerat sätt återgå till närundervisning, men statsrådet rekommenderar dock att distansundervisningen fortsätter vid ovan nämnda läroanstalter till slutet av terminen. Utbildningsanordnarna beslutar själva i vilken utsträckning de ordnar närundervisning vid behov.

Den 13 maj 2020 har regionförvaltningsverken fattat beslut enligt 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar om användningen av lokalerna för gymnasier, yrkesläroanstalter, yrkeshögskolor, universitet, fritt bildningsarbete och grundläggande utbildning för vuxna. Enligt beslutet kan ovan nämnda lokaler användas för närundervisning och annan verksamhet som utbildningsanordnaren ordnar i läroanstaltens lokaler, förutsatt att man vid användningen av lokalerna iakttar lagens syfte enligt 1 § i lagen om smittsamma sjukdomar med beaktande av undervisnings- och kulturministeriets och Institutet för hälsa och välfärds anvisning om smittbekämpning av den 11 maj 2020. Bestämmelsen gäller 14.5.2020—13.6.2020.

I tillämpningsförförordningarna föreskrevs att en anordnare av yrkesutbildning var skyldig att ordna sådana yrkesprov som avses i 52 § i lagen om yrkesutbildning endast till den del det var möjligt att genomföra. Denna avgränsning var nödvändig, eftersom förhållandena i anslutning till coronavirusepidemin avsevärt försvårade att yrkesprov anordnades på sedvanligt sätt på arbetsplatser. Genom regionsförvaltningsverkens beslut var läroanstalternas lokaler huvudsakligen stängda, och bruket av dem för att genomföra yrkesprov begränsat.

Efter det att tillämpningsförfordningarna har upphört att gälla den 13 maj 2020 ska anordnarna av yrkesutbildning ordna yrkesutbildning och genomföra yrkesprov i enlighet med gällande lagstiftning. Det är dock fortsättningsvis svårt att genomföra yrkesprov under de förutsättningar som anges i normal lagstiftning, eftersom möjligheterna göra det på arbetsplatserna avviker från det normala på grund av coronavirusepidemin. Epidemin har försvårat genomförandet av yrkesprov på det sätt som anges i lagen om yrkesutbildning (531/2017), i synnerhet inom vissa utbildningsområden och ifråga om studeranden som tillhör vissa riskgrupper. Av denna anledning är det enligt förslaget nödvändigt att i lagen om yrkesutbildning föreskriva om temporära ändringar som gör ordnandet av yrkesprov smidigare och tryggar att de studerande framskrider i studierna och utexamineras.

Regeringens proposition har beretts vid undervisnings- och kulturministeriet. Propositionsutkastet har på grund av ärendets brådskande natur varit på ett kort remissförfarande 18.—22.5.2020 och därtill har det ordnats ett hörande på webben om propositionen den 20 maj 2020. Utlåtande om utkastet till proposition har begärts av centrala intressentgrupper. Propositionen har inte bedömts av rådet för bedömning av lagstiftningen.

## **2 Nuläge och bedömning av nuläget**

I 52 § i lagen om yrkesutbildning föreskrivs det om påvisande av kunnandet. Enligt 1 mom. i den gällande bestämmelsen ska den yrkesskicklighet och det kunnande som de olika examensdelarna kräver visas genom att praktiska arbetsuppgifter utförs i genuina arbetssituationer och arbetsprocesser, det vill säga genom yrkesprov. I ett yrkesprov visar den studerande hur väl han eller hon har förvärvat den centrala yrkesskicklighet eller det centrala kunnande som anges i examensgrunderna. Det kunnande som krävs för avläggande av yrkesinriktade examensdelar visas alltid i huvudsak i yrkesproven. Det kunnande som krävs för att avlägga gemensamma examensdelar kan vid behov visas också på något annat sätt.

Enligt den gällande lagstiftningen ska den yrkesskicklighet och det kunnande som de olika examensdelarna kräver visas genom att praktiska arbetsuppgifter utförs i genuina arbetssituationer och arbetsprocesser. En genuin arbetssituation kan ordnas någon annanstans än på en arbetsplats. Under coronavirusepidemin har undervisnings- och kulturministeriet gett anvisningar om att man för att göra det möjligt att avlägga yrkesprov och trygga de studerandes och bedömarnas säkerhet har kunnat ordna yrkesprov i andra yrkesprovsmiljöer också genom simulering av verkliga arbetssituationer och processer. Enligt anvisningarna ska yrkesproven dock alltid ordnas så att sätten att visa kunnandet på bästa möjliga sätt motsvarar riktiga arbetsuppgifter och arbetsprocesser och gör det möjligt att bedöma den yrkesskicklighet och det kunnande som anges i examensgrunderna. Enligt lagen kan kunnandet i en yrkesinriktad examensdel inte påvisas eller bedömas enbart på basis av skriftliga uppgifter.

Enligt 52 § 3 mom. i lagen svarar utbildningsanordnaren för att yrkesproven genomförs. Yrkesproven genomförs på arbetsplatser i praktiska arbetssituationer. Av grundad anledning kan ett yrkesprov dock också ordnas någon annanstans än på en arbetsplats. Den omgivning där yrkesprovet genomförs ska göra det möjligt att visa det kunnande som anges i examensgrunderna. Enligt de gällande bestämmelserna ordnas yrkesproven således i regel på arbetsplatser i praktiska situationer, men bestämmelsen gör det möjligt att av grundad anledning ordna yrkesprov också någon annanstans än på en arbetsplats, t.ex. på utbildningsanordnarens egna arbetsplatser, i undervisningsskogar, på undervisningsgårdar eller i läroanstaltens arbetshallar. Enligt motiveringen till regeringens proposition med förslag till totalreform av lagstiftningen om yrkesutbildning (RP 39/2017 rd, s. 231) är det meningen att ordnande av yrkesprov utanför en arbetsplats ska vara ett undantag som det finns behov av att ta till exempelvis när det inte är möjligt

eller ändamålsenligt att på en arbetsplats visa allt det kunnande som förutsätts i examensgrunderna. I kraven på yrkesskicklighet enligt examensgrunderna kan det också ingå sådant kunnande som hör samman med bestämda specialsituationer och som det inte är möjligt att visa i samband med normala arbetsuppgifter eller också kan påvisandet i en genuin arbetssituation äventyra till exempel patient- eller trafiksäkerheten. Enligt motiveringarna kan en grundad anledning också vara nödvändigt till exempel för att den studerande är minderårig eller att det inte inom ett rimligt avstånd från den studerandes hem finns någon sådan arbetsplats som skulle uppfylla kraven på den omgivning där ett yrkesprov genomförs.

Genomförandet av yrkesprov på en arbetsplats och annanstans har också bedömts i kulturutskottets betänkande om regeringens proposition (RP 39/2017 rd) (KuUB 7/2017 rd, s. 15—16). I betänkandet betonar kulturutskottet att påvisande av yrkesskicklighet och kunnande genom att utföra praktiska arbetsuppgifter i autentiska arbetssituationer och arbetsprocesser är en viktig del av att säkerställa yrkesutbildningens kvalitet. Med tanke på de studerandes motivation och kontakter till arbetslivet är det viktigt att yrkesproven i första hand genomförs på arbetsplatserna. En direkt kontakt till arbetslivet redan under studietiden främjar sysselsättningen av de studerande och motiverar dem också till att försöka sitt bästa. I enlighet med vad som konstateras i utskottets betänkande är en sådan grundad anledning som förutsätts i bestämmelserna ett ganska allmänt begrepp och förutsätter i praktiken endast att det finns en grund för att ordna ett yrkesprov någon annanstans än på en arbetsplats. En grundad anledning kan alltså också vara någon annan orsak än de skäl som nämns i de exempel som anges i motiveringen till propositionen. Bestämmelsens ordalydelse gör det möjligt att välja en omgivning enligt ifrågavarande situation.

Enligt gällande 52 § 3 mom. kan det kunnande som visas genom ett yrkesprov vid behov kompletteras med andra bedömningar av kunnandet på det sätt som Utbildningsstyrelsen i examensgrunderna med stöd av 15 § bestämmer om bedömningen av kunnandet. Enligt motiveringen till regeringens proposition (RP 39/2017 rd, s.231) kan kunnande som visas genom ett yrkesprov behöva kompletteras med andra bedömningar av kunnandet exempelvis när det är omöjligt att genom praktiska arbetsuppgifter på ett tillräckligt heltäckande sätt visa att den teoretiska kunskap som ligger till grund för arbetet behärskas. Yrkesprovet ska då kunna kompletteras med till exempel en muntlig intervju eller skriftliga uppgifter.

I examensgrunderna bestämmer Utbildningsstyrelsen separat för varje examensdel kraven på yrkesskicklighet, bedömningen av kunnandet samt sätten att påvisa yrkesskickligheten. I de angivna sätten att visa yrkesskickligheten preciseras de praktiska arbetsuppgifterna och arbetsprocesserna samt de arbetsmiljöer där kunnandet i ifrågavarande examensdel ska visas. Med stöd av bemyndigandet att meddela föreskrifter i 52 § 3 mom. i lagen om yrkesutbildning har Utbildningsstyrelsen bestämt att till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt. Utgångspunkten för denna bestämmelse är att kravet på yrkesskicklighet till sin natur är sådant att det inte kan bedömas genom ett yrkesprov. Bestämmelsen är inte avsedd att tillämpas i en situation där det inte är möjligt att bedöma yrkesskickligheten med utgångspunkt i yrkesprovet, t.ex. på grund av omständigheter som hänför sig till arbetsplatsen.

Enligt 54 § 1 mom. i lagen om yrkesutbildning utser utbildningsanordnaren två bedömare som tillsammans ska utföra bedömningen av kunnandet i fråga om yrkesinriktade examensdelar och separat för varje examensdel besluta om bedömningen. Den ena bedömaren vara lärare eller av särskilda skäl någon annan företrädare för utbildningsanordnaren, och den andra ska företräda arbetslivet. Av särskilda skäl kan bedömningen utföras och beslut om den fattas också av två lärare eller andra företrädare för utbildningsanordnaren. Coronavirusepidemin kan också försvåra arbetslivsrepresentanternas verksamhet som bedömare av kunnandet. Enligt huvudregeln

ska den ena av bedömarna också under coronavirusepidemin vara lärare och den andra ska företrädare arbetslivet. Den gällande bestämmelsen möjliggör dock också att bedömningen av särskilda skäl också kan utföras och beslut om den fattas av två lärare eller andra företrädare för utbildningsanordnaren.

Under coronavirusepidemin kan det i vissa fall vara omöjligt för företrädare för arbetslivet att fungera som bedömare, t.ex. för att arbetsplatserna har stängts och arbetstagarna permitterats eller för att arbetsgivaren inte ger arbetstagaren tillstånd att gå till läroanstaltens lärandemiljöer för att bedöma yrkesprov. Inom social- och hälsovård kan de anställdas arbetsinsats behövas för vård av coronaviruspatienter, och då räcker resurserna inte till för bedömning av studerandes yrkesprov. I situationer av ovan nämnda slag kan coronavirusepidemin utgöra ett sådant särskilt skäl som medger att bedömningen av yrkesproven görs av två lärare. Innan utbildningsanordnaren fattar beslut om bedömare är det dock bra att beakta att det vid ordnandet av yrkesprov och genomförandet av bedömningen är möjligt att också utnyttja t.ex. distansförbindelse och digitala verktyg. Genomförandet av bedömningen förutsätter inte nödvändigtvis att en företrädare för arbetslivet är fysiskt närvarande på platsen där yrkesprovet genomförs.

Information om studieprestationerna inom yrkesutbildningen samlas i informationsresursen Koski, som upprätthålls av Utbildningsstyrelsen. Anordnarna av yrkesutbildning har infört uppgifter om de studerandes enskilda studieprestationer och avlagda examina där från och med 2018. Man kan också föra in uppgifter om platsen där yrkesprovet utförs i datasystemet. Enligt Koski har de anordnare av yrkesutbildning som fört in uppgifter om platsen där yrkesprov har avlagts i huvudsak genomfört yrkesproven på arbetsplatser, eller på arbetsplatser och på läroanstalter (sammanlagt ca 42 procent av yrkesproven). Knappt 13 procent av yrkesproven har genomförts enbart på läroanstalten. För cirka 45 procent av yrkesproven saknas det uppgifter i Koski om var yrkesprovet genomförts.

I regel har genomförande av yrkesprov på arbetsplatser iakttagits också under coronavirusepidemin. Enligt statsrådets rekommendation av 16.3.2020 rekommenderas att den utbildning och arbetspraktik som ordnas på en arbetsplats eller någon annanstans utanför läroanstalten samt yrkesutbildningens yrkesprov fortsätter, om detta är möjligt för arbetsplatsen och utbildningsanordnaren och arbetsgivaren bedömer att arbetsmiljön är trygg för den studerande. Om det finns stor risk att bli coronasmittad på arbetsplatsen rekommenderades det att utbildningen som ordnas på arbetsplatsen eller yrkesproven fortsätter först när risken inte längre finns. Om arbetsplatserna inom branschen har varit stängda på grund av epidemin, har yrkesprov i praktiken inte kunnat genomföras på arbetsplatsen. Enligt undervisnings- och kulturministeriet anvisningar har en grundad anledning under coronavirusepidemin också ansetts vara att det inte varit möjligt att genomföra yrkesprov på en arbetsplats på grund av hög smittrisk eller stängning av arbetsplatsen.

Coronavirusepidemin påverkar den utbildning och de yrkesprov som ordnas på arbetsplatser också av individuella skäl som hänför sig till den studerande, till exempel om den studerande eller en familjemedlem hör till en riskgrupp med tanke på smittan. Varje studerande har en personlig utvecklingsplan för kunnandet som för hans eller hennes del anger hur studierna ska framskrida, och de inlärningsmiljöer som valts samt sätten att genomföra yrkesprov ska även beakta individuella aspekter som gäller den studerandes säkerhet och hälsa. I synnerhet när det gäller studerande som får särskilt stöd enligt 64 § eller krävande särskilt stöd enligt 65 § i lagen om yrkesutbildning på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning ska särskild uppmärksamhet fästas vid den studerandes säkerhet i den planerade omgivningen och situationen för genomförande av yrkesprov.

Coronavirusepidemin har försvårat den utbildning som ordnas på en arbetsplats och genomförandet av yrkesprov i genuina arbetssituationer och arbetsprocesser på arbetsplatser. Enligt en enkät som Utvecklingsföreningen för yrkeskunnande rf gjorde för utbildningsanordnarna i månadsskiftet mars-april påverkar coronakrisen olika branscher inom arbetslivet på olika sätt, och detta återspeglas också i yrkesutbildningen. Med tanke på utbildning och yrkesprov som ordnas på arbetsplatser har genomförandet varit besvärligast inom servicebranscher, handel, förvaltning och juridik samt hälso- och välfärdssektorn. Enligt föreningens enkät har avbrotten i utbildningsavtal och läroavtal ökat betydligt inom dessa branscher. Det ingår också klart färre nya utbildnings- och läroavtal än normalt. Detta har också minskat antalet yrkesprov som genomförs på arbetsplatserna, eftersom yrkesskickligheten och kunnandet oftast påvisas på den studerandes utbildningsarbetsplats.

Enligt enkäten kan man i huvudsak försäkra sig om att de studerande som söker till fortsatta studier blir färdiga, eftersom deras yrkesprov har prioriterats i enlighet med statsrådets rekommendation av den 16 mars 2020. I stället för på arbetsplatser har yrkesproven i mån av möjlighet genomförts i yrkesläroanstaltens egna inlärningsmiljöer som t.ex. vid gårdsbruksenheter, undervisningsskogar och byggarbetsplatser, vilka är jämförbara med arbetsplatser där yrkesproven kan utföras i genuina arbetssituationer och arbetsprocesser. Yrkesprov har också genomförts i läroanstaltens arbetshallar genom att man simulerat verkliga arbetssituationer. Yrkesprov för andra studerande än dem som söker till fortsatta studier eller som annars befinner sig i slutskedet av studierna har flyttats till en senare tidpunkt för att säkerställa en smidig övergång för dem till fortsatta studier eller arbetslivet. För andra studerande än de som befinner sig i slutskedet fördröjs studierna med uppskattningsvis ca 1—3 månader från den tid som ursprungligen eftersträvades. Detta gäller i synnerhet för branscher som är problematiska med tanke på genomförandet av yrkesprov.

Enligt en enkät till studerande inom yrkesutbildning som Finlands Yrkesstuderandes Förbund – SAKKI rf och Finlands Student-Allians – OSKU rf utförde i mars-april, hade cirka 58 procent av de studerande som studerat på en arbetsplats kunnat fortsätta sin utbildningsavtals- eller läroavtalsutbildning. Cirka 42 procent av de studerande hade varit tvungna att avbryta studierna på arbetsplatsen. Enligt studerandeenkäten kommer cirka en tredjedel av dem som utexamineras våren 2020 att bli klara inom utsatt tid. Utexamineringen fördröjs med drygt en femtedel (22,6 %) och över två av fem (43,7 %) visste ännu inte läget gällande utexamineringen. Relativt få studerande hade före ingången av april fått veta om de blir klara enligt tidtabellen eller inte.

Enligt en förfrågan som undervisnings- och kulturministeriet gjorde till de största anordnarna av yrkesutbildning i mitten av maj är de gällande bestämmelserna om påvisande av yrkesskicklighet och kunnande synnerligen strikta och det är svårt att till alla delar iaktta dem under de exceptionella förhållanden som föranleds av coronavirusepidemin. Bestämmelserna möjliggör flexibilitet i fråga om var yrkesprovet ordnas, och provet kan av grundad anledning genomföras också någon annanstans än på en arbetsplats. Denna flexibilitet har utnyttjats särskilt inom de branscher där arbetsplatser har stängts eller där utomstående inte får tillträde till arbetsplatserna på grund av coronavirusepidemin eller på arbetsplatser där man löper stor risk att bli smittad med viruset. Kravet på att yrkesprov ska ordnas i genuina arbetssituationer och arbetsprocesser förorsakar emellertid problem, och av den anledningen innehöll svaren önskemål om flexibla bestämmelser till denna del. På detta sätt kan man säkerställa att examensdelarna avläggs och att de studerande utexamineras så långt som möjligt enligt den planerade tidtabellen, om undantagsförhållandena på arbetsplatserna fortgår länge.

Också i det gemensamma ställningstagandet till arbetsmarknadsorganisationernas förhandlingsresultat den 12 maj 2020 konstateras att man bör finna en lösning på hur inläringen i arbetet och erkännandet av kunnandet kan lösas också under rådande undantagsförhållanden. Enligt

ställningstagandet bör man finna lösningar genom vilka inläringen i arbetet och avläggandet av examina kan göras på ett tryggt sätt, t.ex. med hjälp av distansförbindelser eller andra nya arrangemang.

### **3 Förslagen och deras konsekvenser**

#### **3.1 Syftet med propositionen och motiveringarna till den**

Syftet med propositionen är att möjliggöra att påvisande av kunnandet och avläggandet av examensdelar samt examina under de förhållanden som coronavirusepidemin föranleder. Målet är att göra sätten att avlägga yrkesprov smidigare, så att avläggandet av studier och examen inte förlängs i onödan på grund av att det inte är möjligt att påvisa kunnande i genuina arbetssituationer. Samtidigt är det dock nödvändigt att säkerställa att den yrkesskicklighet och det kunnande som examensdelarna förutsätter kan bedömas och verifieras på behörigt sätt också i den nuvarande exceptionella situationen. Det är viktigt att arbetslivet också under rådande förhållanden kan lita på att den yrkesskicklighet och det kunnande som förutsätts i examensgrunderna för den som avlagt examen har bedömts och verifierats på behörigt sätt.

Det föreslås att det till 52 § 1 mom. i lagen om yrkesutbildning fogas en bestämmelse enligt vilken yrkesskickligheten och kunnandet med avvikelse från kravet på genuina arbetssituationer och arbetsprocesser kan visas genom att man utför andra praktiska uppgifter som så väl som möjligt motsvarar den genuina arbetssituationen eller arbetsprocessen, om ett yrkesprov av orsaker som beror på covid-19-epidemin inte kan genomföras i en genuin arbetssituation eller arbetsprocess. En sådan situation kan uppstå t.ex. om arbetsplatserna inom branschen är stängda på grund av epidemin eller om utomstående inte ges tillträde till arbetsplatserna eller om det av andra orsaker som beror på coronavirusepidemin är svårt eller omöjligt att ordna yrkesprov på arbetsplatserna. Orsakerna kan också hänföra sig till den studerandes individuella situation, t.ex. att den studerande eller en familjemedlem till den studerande hör till en riskgrupp med avseende på coronavirussmittan, varvid man särskilt noggrant ska beakta säkerheten i planeringen av genomförandet av yrkesprovet. Enligt gällande 52 § 3 mom. kan ett yrkesprov av grundad anledning ordnas också någon annanstans än på en arbetsplats, vilket innebär att praktiska uppgifter kan utföras t.ex. i läroanstaltens lokaler eller i någon annan undervisningsmiljö.

Det föreslås att det till 52 § 3 mom. fogas en bestämmelse enligt vilken det kunnande som visas i ett yrkesprov vid behov kan kompletteras med andra bedömningar av kunnandet till den del kunnandet av orsaker som beror på covid-19-epidemin inte kan påvisas i en genuin arbetssituation eller arbetsprocess. Även enligt den gällande bestämmelsen kan det kunnande som visas i ett yrkesprov vid behov kompletteras med annat påvisande av kunnande, men denna möjlighet är bunden till det sätt på vilket Utbildningsstyrelsen i examensgrunderna bestämmer om bedömningen av kunnandet. Utbildningsstyrelsen har i examensgrunderna bestämt att till den del den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov, kompletteras påvisandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt. Den smidighet som fastställs i examensgrunderna grundar sig på att yrkesskickligheten för ifrågavarande delområde är av sådan natur att det inte kan bedömas genom ett yrkesprov. Den föreslagna bestämmelsen gör situationen mer flexibel jämfört med den gällande bestämmelsen, så att det kunnande som visas genom yrkesprovet även av orsaker beror på coronavirusepidemin kan kompletteras med någon annan bedömning av kunnandet. Enligt förslaget bestämmer utbildningsanordnaren individuellt till vilka delar det är motiverat att den bedömning som genomförs genom ett yrkesprov kompletteras med andra bedömningar av kunnandet.

Även efter de föreslagna ändringarna ska yrkesskickligheten och kunnandet i regel påvisas i praktiska uppgifter. För att säkerställa den praktiska yrkesskickligheten är det inte motiverat att



avlägga en yrkesinriktad examensdel enbart genom påvisande och bedömning av kunnande som grundar sig på skriftliga uppgifter. Även under de förhållanden som coronavirusepidemin förorsakar bör man i första hand sträva efter att ordna yrkesprov i genuina arbetssituationer och arbetsprocesser på arbetsplatser eller av grundad anledning någon annanstans. Den flexibilitet som föreslås i propositionen bör användas så att man i läroanstaltsmiljön simulerar genuina arbetssituationer och arbetsprocesser så väl som möjligt. Om detta inte är möjligt till alla delar, kan det kunnande som visas i yrkesprovet kompletteras med andra bedömningar av kunnandet, såsom muntliga eller skriftliga uppgifter. Den övriga bedömningen av kunnandet kompletterar det kunnande som visas i yrkesprovet, och inte heller framledes är det möjligt att avlägga en yrkesinriktad examensdel avläggas enbart t.ex. genom skriftliga uppgifter.

De lättnader som föreslås i propositionen ska användas endast när flexibiliteten är nödvändig av orsaker som beror på coronavirusepidemin. Avsikten är inte att generellt genomföra lättnader för varje examen i utbildningsanordnarens planer för bedömning av kunnandet, utan behovet av flexibilitet ska bedömas från fall till fall och individuellt för varje studerande. För varje studerande planeras påvisandet av kunnandet i en personlig utvecklingsplan för kunnandet.

Under den tid tillämpningsförrordningens var i kraft, var utbildningsanordnarna skyldiga att ordna yrkesprov endast i den omfattning det var möjligt under rådande omständigheter. Utbildningsanordnarna har också instruerats att vid anordnandet av yrkesprov prioritera studerande som ska utexamineras. Dessutom påverkas arbetsplatserna inom olika utbildningsområden på mycket olika sätt av de omständigheter som coronavirusepidemin förorsakar. Inom en del branscher har det inte haft några betydande konsekvenser, men det i andra branscher varit nästan omöjligt för de studerande att förvärva eller påvisa sitt kunnande på en arbetsplats. Syftet med den föreslagna ändringen är således att säkerställa lika möjligheter för studerande inom olika utbildningsområden att avlägga sina studier. Ordandet av yrkesprov och utbildningsanordnarnas tillvägagångssätt har kunnat styras och förenhetligas också genom de anvisningar som utfärdats, men genom anvisningarna har man inte kunnat avvika från de krav som lagstiftningen ställer. I praktiken har anordnarna dock tolkat de gällande bestämmelserna och de flexibilitetsmöjligheter som de möjliggör på något olika sätt. Med tanke på jämlikheten och de studerandes rättsskydd är det motiverat att genomföra flexibiliteten genom en lagändring och inte enbart genom tillämpningsanvisningar.

### 3.2 De huvudsakliga konsekvenserna

Ur utbildningsanordnarnas perspektiv underlättar förslaget och gör det smidigare att ordna yrkesprov i sådana förhållanden som orsakas av coronavirusepidemin, där en del av arbetsplatserna är stängda eller utomstående inte ges tillträde till dem. Utbildningsanordnarna kan enligt förslaget ordna yrkesprov i läroanstaltsmiljön i lokaler och situationer som så väl som möjligt simulerar och påminner om det genuina arbetslivet. Detta gör det möjligt för de studerande att gå vidare med sina studier och slutföra dem i så stor utsträckning som möjligt enligt den ursprungliga tidtabellen. Detta minskar behovet av att uppdatera studerandenas personliga utvecklingsplaner för kunnandet i lika stor utsträckning eller lika ofta som om tidpunkten för studierna och tidpunkten för yrkesprovet måste ändras.

Ur de studerandes perspektiv möjliggör förslaget att avlägga yrkesprov också under rådande exceptionella förhållanden. Detta är viktigt för att studierna ska framskrida enligt den planerade tidtabellen och för att avläggandet av examen inte ska fördröjas i onödan på grund av att det inte går att påvisa kunnande i genuina arbetssituationer och arbetsprocesser. Därmed blir det möjligt för de studerande att utexamineras och övergå till arbetslivet. Genom de föreslagna ändringarna säkerställs också att de studerande som hör till riskgrupperna för coronavirussmittan tryggt kan slutföra sina studier.

Avsikten är att avgränsa genomförandet av yrkesprov smidigare på det föreslagna sättet till att endast gälla orsaker som är nödvändiga med tanke på coronavirusepidemin. Även om det kan vara lättare för en utbildningsanordnare att ordna ett yrkesprov på läroanstalten än den studerande får visa sin yrkesskicklighet på en arbetsplats, är påvisandet av yrkesskickligheten genom att utföra praktiska arbetsuppgifter i genuina arbetssituationer och arbetsprocesser dock en central del av säkerställandet av kvaliteten på yrkesutbildningen. Med tanke på de studerandes studiemotivation och kontakter till arbetslivet är det viktigt att yrkesproven i första hand genomförs på arbetsplatser.

Denna proposition har inte några betydande ekonomiska konsekvenser.

#### **4 Remissvar**

Nitton instanser inlämnade ett skriftligt utlåtande. Alla remissinstanser understödde propositionen. De föreslagna ändringarna ansågs nödvändiga för att trygga de studerandes jämlikhet och framskridandet av studierna också i den exceptionella situation som coronavirusepidemin föranlett. Remissvaren underströk att de föreslagna ändringarna dock bör begränsas till endast de situationer där detta är nödvändigt på grund av coronavirusepidemin och att de föreslagna ändringarna inte får försämra bedömningen av de studerandes kunskande eller sänka de krav som ställs på kunskandet. En del av remissinstanserna understödde dock på basis av erfarenheterna av den temporära ändringen en utredning av huruvida de föreslagna lättnaderna även borde tas i bruk permanent.

#### **5 Ikraftträdande**

Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart som möjligt. För varje studerande avtalas det om sätten och tidpunkterna för genomförandet av yrkesproven i den individuella utvecklingsplanen för kunskandet. För närvarande har tidpunkten för genomförandet av yrkesprov kunnat skjutas upp till hösten, om yrkesproven inte har kunnat genomföras under de undantagsförhållanden som rådde våren 2020, så det är viktigt att de yrkesprov som flyttats fram kan ordnas så snart som möjligt.

Förordningen föreslås vara i kraft till och med den 31 juli 2021. Det finns inga entydiga uppgifter om coronavirusepidemins varaktighet och för närvarande är det inte möjligt att exakt förutse hur epidemin kommer att utvecklas under sommarens lopp eller i höst. Det är därför omöjligt att i detta skede uppskatta hur länge de föreslagna temporära ändringarna behöver vara i kraft. Förutsättningarna för tillämpningen av de föreslagna bestämmelserna beror på omständigheter som sammanhänger med covid-19-epidemin. Om dessa förutsättningar, det vill säga omständigheter som sammanhänger med covid-19-epidemin skulle upphöra redan under den tid denna lag är i kraft, skulle man i praktiken inte längre kunna tillämpa de föreslagna flexibla arrangemangen för genomförande av yrkesprov.

#### **6 Verkställighet och uppföljning**

Information och anvisningar om de föreslagna ändringarna ska ges på ett täckande sätt så att alla utbildningsanordnare får information om de föreslagna lättnaderna och så snart som möjligt kan ta i bruk dem. Dessutom är det nödvändigt att utbildningsanordnarna informerar de studerande och utbildningsplatserna om förändringarna, så att de är medvetna om hur yrkesprov kan genomföras under coronavirusepidemin. För att säkerställa kvaliteten på yrkesutbildningen vore det viktigt att t.ex. arbetslivskommissionerna följer genomförandet av de föreslagna ändringarna och deras konsekvenser redan under de temporära ändringarnas giltighetstid.

Undervisnings- och kulturministeriet kommer att följa med hur anordnandet av utbildningar och av yrkesprov på arbetsplatser genomförs och hur de studerandes studier framskrider under coronavirusepidemin. Vid behov kommer ministeriet att inleda andra temporära författningsändringar i syfte att trygga anordnandet av yrkesutbildning och avläggandet av studierna under de exceptionella förhållanden som föranleds av coronavirusepidemin.

## **7 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning**

Vid anordnande av yrkesutbildning är det en central fråga hur väl de kulturella rättigheter som avses i 16 § 2 mom. i grundlagen tillgodoses. Enligt 16 § 2 mom. i grundlagen föreskrivs att det allmänna, enligt vad som närmare bestäms genom lag, ska säkerställa lika möjligheter för var och en att oavsett medellöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning samt utveckla sig själv. Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen och enligt 2 mom. får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av bland annat hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person.

Den föreslagna lagen innehåller inga med avseende på grundlagen problematiska inskränkningar av grundläggande fri- och rättigheter. Syftet med den föreslagna lagen är att säkerställa att de grundlagsenliga kulturella rättigheterna tillgodoses på lika grunder så väl som möjligt också under coronavirusepidemin. Den föreslagna bestämmelsen gör det möjligt att genomföra yrkesprov och göra framsteg i studierna på lika villkor också inom sådana utbildningsområden där det på grund av coronavirusepidemin har blivit svårare att genomföra yrkesprov i verkliga arbetssituationer, samtidigt som man säkerställer en ändamålsenlig och jämlik bedömning av kompetensnivån som grundar sig på lag också i exceptionella situationer. Genom att göra genomförandet av yrkesprov smidigare blir det också möjligt för sådana studerande som hör till särskilda riskgrupper att framskrida i studierna trots att de bör undvika att genomföra yrkesprov genuina arbetssituationer av hälsoskäl.

Med stöd av vad som anförts ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

*Kläm*

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslag*

## **Lag**

### **om temporär ändring av 52 § i lagen om yrkesutbildning**

I enlighet med riksdagens beslut  
*ändras* temporärt i lagen om yrkesutbildning (531/2017) 52 § 1 och 3 mom. som följer:

#### 52 §

##### *Påvisande av kunnandet*

Den yrkesskicklighet och det kunnande som de olika examensdelarna kräver visas genom att praktiska arbetsuppgifter utförs i genuina arbetssituationer och arbetsprocesser (*yrkesprov*). Om ett yrkesprov av orsaker som beror på covid-19-epidemin inte kan genomföras i en genuin arbetssituation eller arbetsprocess, kan kunnandet visas genom att utföra andra praktiska uppgifter som så väl som möjligt motsvarar en genuin arbetssituation eller arbetsprocess. I ett yrkesprov visar den studerande hur väl han eller hon har förvärvat den centrala yrkesskicklighet och det centrala kunnande som anges i examensgrunderna. Det kunnande som krävs för att avlägga gemensamma examensdelar kan vid behov visas också på något annat sätt.

Utbildningsanordnaren svarar för att yrkesproven genomförs. Yrkesproven genomförs på arbetsplatser i praktiska arbetssituationer. Av grundad anledning kan ett yrkesprov dock också ordnas någon annanstans än på en arbetsplats. Den omgivning där yrkesprovet genomförs ska göra det möjligt att visa det kunnande som anges i examensgrunderna. Vid behov kan det kunnande som visas genom ett yrkesprov kompletteras med andra bedömningar av kunnandet på det sätt som Utbildningsstyrelsen i examensgrunderna med stöd av 15 § bestämmer om bedömningen av kunnandet, eller till den del kunnandet inte kan visas i en genuin arbetssituation eller arbetsprocess av orsaker som beror på covid-19-epidemin. En studerande kan delta i yrkesprov oberoende av på vilket sätt han eller hon förvärvat sitt kunnande.

Denna lag träder i kraft den 20 och gäller till och med den 31 juli 2021.

Helsingfors den 4 juni 2020

**Statsminister**

**Sanna Marin**

Undervisningsminister Li Andersson

## Lag

### om temporär ändring av 52 § i lagen om yrkesutbildning

I enlighet med riksdagens beslut  
ändras temporärt i lagen om yrkesutbildning (531/2017) 52 § 1 och 3 mom. som följer:

#### Gällande lydelse

##### 52 §

#### Påvisande av kunnandet

Den yrkesskicklighet och det kunnande som de olika examensdelarna kräver visas genom att praktiska arbetsuppgifter utförs i genuina arbetssituationer och arbetsprocesser (*yrkesprov*). I ett yrkesprov visar den studerande hur väl han eller hon har förvärvat den centrala yrkesskicklighet och det centrala kunnande som anges i examensgrunderna. Det kunnande som krävs för att avlägga gemensamma examensdelar kan vid behov visas också på något annat sätt.

#### Föreslagen lydelse

##### 52 §

#### Påvisande av kunnandet

Den yrkesskicklighet och det kunnande som de olika examensdelarna kräver visas genom att praktiska arbetsuppgifter utförs i genuina arbetssituationer och arbetsprocesser (*yrkesprov*). *Om ett yrkesprov av orsaker som beror på covid-19-epidemin inte kan genomföras i en genuin arbetssituation eller arbetsprocess, kan kunnandet visas genom att utföra andra praktiska uppgifter som så väl som möjligt motsvarar en genuin arbetssituation eller arbetsprocess.* I ett yrkesprov visar den studerande hur väl han eller hon har förvärvat den centrala yrkesskicklighet och det centrala kunnande som anges i examensgrunderna. Det kunnande som krävs för att avlägga gemensamma examensdelar kan vid behov visas också på något annat sätt.

---

Utbildningsanordnaren svarar för att yrkesproven genomförs. Yrkesproven genomförs på arbetsplatser i praktiska arbetssituationer. Av grundad anledning kan ett yrkesprov dock också ordnas någon annanstans än på en arbetsplats. Den omgivning där yrkesprovet genomförs ska göra det möjligt att visa det kunnande som anges i examensgrunderna. Vid behov kan det kunnande som visas genom ett yrkesprov kompletteras med andra bedömningar av kunnandet på det sätt som Utbildningsstyrelsen i examensgrunderna med stöd av 15 § bestämmer om bedömningen av kunnandet. En studerande kan delta i yrkesprov oberoende av på vilket sätt han eller hon förvärvat sitt kunnande.

---

Utbildningsanordnaren svarar för att yrkesproven genomförs. Yrkesproven genomförs på arbetsplatser i praktiska arbetssituationer. Av grundad anledning kan ett yrkesprov dock också ordnas någon annanstans än på en arbetsplats. Den omgivning där yrkesprovet genomförs ska göra det möjligt att visa det kunnande som anges i examensgrunderna. Vid behov kan det kunnande som visas genom ett yrkesprov kompletteras med andra bedömningar av kunnandet på det sätt som Utbildningsstyrelsen i examensgrunderna med stöd av 15 § bestämmer om bedömningen av kunnandet, *eller till den del kunnandet inte kan visas i en genuin arbetssituation eller arbetsprocess av orsaker som beror på covid-19-epidemin.* En studerande kan delta i yrkesprov

**RP 85/2020 rd**

*Gällande lydelse*

-----

*Föreslagen lydelse*

oberoende av på vilket sätt han eller hon för-  
värvat sitt kunnande.

-----

-----  
*Denna lag träder i kraft den 20 och  
gäller till och med den 31 juli 2021.*